DRŽAV... 20. I. 1933 10 520

Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40·—.
Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica štev. 8. I. nadstr.
Račun pri Poštni hranil. št. 16.160.
Rokopisov ne vračamo!
21-09 TELEFON 21-09

V Ljubljani, dne 21. januarja 1933. Štev. 3 — Leto II. IZHAJA VSAKO SOBOTO

Ilija Trifunović -- vojvoda Birčanin

Živel Birčanin! Tako lahko vzkliknejo vsi člani Narodne odbrane širom Jugoslavije, vsi oni nacionalni ljudje, ki vedo, kaj je lastna država, ki znajo ceniti svobodo in so baš zato odločeni braniti in čuvati to vsobodo pod vsakim pogojem in za vsako ceno, proti vsem zunanjim in notranjim sovražnikom.

Po smrti vojvode Stepe Stepanovića je nastala v vodstvu Narodne odbrane vrzel, ki je trajala do 19. decembra 1932. Imela je sicer vodstvo in predsednika, imela pa ni onega poleta in one borbenosti, brez katere Narodna odbrana ne bi bila vredna svojega imena in svoje slavne prošlosti.

Ilija Trifunović! Neznano ime enega izmed oficirjev one divne srbske vojske, ki je v zaletu razbila verige turškega suženjstva na Kumanovem, one vojske, ki se je tako junaško borila tekom svetovne vojne, šla preko Albanije, pa se vrnila na Solunsko fronto in vztrajala, dokler se ni zrušila Avstro-Ogrska, dokler ni bila svobodna Srbija, dokler ni dvoglavi orel razprostrl svojil kril preko Hrvatske in Slovenije ter vzel pod svoje varstvo uedinjeni narod jugoslovanski.

Vojvoda Birčanin! Legendarno ime enega izmed onih herojev, ki so pojmovali svoje dolžnosti napram narodu in državi ter niso mirovali, dokler ni bil ustvarjen sen Jugoslovanstva. Slekel si svojo s takim ponosom nošeno uniformo srbskega oficirja ter si nadel nošo srbskega četnika. Kot preprost četnik si se boril v takrat še zasužnjeni Južni Srbiji in postal idol vseh svojih zasužnjenih bratov. Pravičen napram vsakemu nisi prelival krvi tja v en dan, nisi metal bomb in praznih nabojev samo zato, da vidiš kri in požar.

Delal si sistematično in vporabljal silo le tedaj, če je bilo to neobhodno potrebno v zaščito lastnih bratov. Tako si kljub vsem težkim borbam ohranil ono otroško dušo, ki živi v Tebi še danes, oni divni idealizem, ki Te ni pustil kloniti nikdar in Te je držal pokonci tudi v časih najtežjih borb in najobupnejših položajev.

Že pred letom 1914., zlasti pa med svetovno vojno, si bil eden glavnih nosilcev jugoslovanskega nacionalizma, ki si mu ostal veren do danes. V težkih bojih si zgubil svojo levico, nisi pa zgubil svojega idealizma in one požrtvovalne borbenosti, ki Ti je velela sprejeti težko mesto predsednika Središnjega odbora Narodne odbrane, čeprav si se zavedal, da živita naš narod in država v najkritičnejših časih in čeprav si vedel, da Tvoja oseba ni simpatična raznim več ali manj merodajnim osebnostim. Prevzel si to mesto, ker si vedel in čutil, da uživaš zaupanje vseh onih nacionalistov širom naše države, ki so po svojih zaupnikih tako odločno izjavili, da moraš biti na čelu Narodne odbrane Ti. Da so voljni doprinašati žrtve pod praporom Narodne odbrane le tedaj, če nosi ta prapor Tvoja desnica, ki je hvala Bogu še močna in žilava, če bliskajo na čelu Narodne odbrane Tvoje oči, iz katerih žari vsa Tvoja otroška in zato tako blagodejna vedrost, poleg nje pa ono sveto navdušenje za nacio in državo, ki Te je vodilo vse Tvoje življenje in tli z nezmanjšano silo v Tebi še danes.

Mi, slovenski Jugoslovani, Ti izrekamo polno zaupanje. Imamo v Tebe vso ono vero, ki jo morajo imeti vojaki v svoje voditelje, šli bomo za Teboj, kadarkoli nas boš pozval na branik nacije in države.

Zdravo, naš vojvoda Birčanin!

Dve zmoti

»Odkar je prišel Triglav v naše roke, je naš krog zaključen,« mi je pripovedoval prijatelj avtonomist. »Sedaj ni nobene vrzeli več, to je, ni nobene kulturne skupine, ki bi negirala slovenščino. Kar se tiče tega, smo zdaj vsi eno.« Gledal sem ga začudeno.

»Kdaj pa so bile take skupine pri nas, ki so bile proti slovenščini? Mar je bilo napredno jugoslovansko društvo »Triglav« proti slovenščini? Ali kdo je bil tisti, ki je bil — proti.«

»Bili so. Če ne na glas, pa na tihem.«

»Res? Kdo? Kje.«

»Ilirci.«

»No, od teh je že sto let. In čeprav so bili v svoji zmoti za skupen književni ilirski jezik, lahko rečemo, da so največ pripomogli, da se je prebudila slovenska narodna zavest. S svojim delom niso škodovali nikomur. Dali so, kar so mogli in kolikor so mogli v najboljši nameri, da služijo narodu in domovini.«

»O tem se ne bomo prepirali — ampak tista puhla slovenska inteligenca, ki se je odtujila narodu, ta je prodajala slovenščino in kupčevala z našimi narodnimi svetinjami; zdaj je zmaga naša, v obrambi slovenščine smo vsi edini.«

»Gotovo, če bi jo kdo napadel.«

»Ne napadel, ponižuje se...« In začel mi je naštevati neke davčne opominjevalne listke v cirilici (Bog ve, zakaj niso na ljublj. direkciji dali tiskati slovenskih!), neko slabo stilizirano notico v nekem listu in razne malenkosti, ki se dogajajo povsod v življenju. Nikjer ne enega dokaza, da je kdo proti slovenščini. In vendar tako zmagoslavje! To je prokleto lahka zmaga, da si najprej izmislim sovražnika, ki ga nikjer ni, kričim na ves glas, da me hoče uničiti — naenkrat pa proglasim: zmaga je naša, sovražnik je premagan.

Gotovo je, da se tu in tam pojavljajo v srbohrvatskem svetu glasovi, da bi načelo edinstva zahtevalo: en jezik, eno pisavo, eno slovstvo. Na vse to so pametni ljudje že davno odgovorili, da je vsako tako »ujedinjevanje« nepotrebno in nemogoče, protinaravno in protinarodno. Zato je neumno razburjati se nad takimi osamelimi glasovi, saj o takih stvareh ne odločajo prazne teorije — še celo paragrafi ne — ampak živa sila življenja. In vendar ravno iz teh očitkov raste protidržavno hujskanje pri nas!

Gotovo je, da so v srbohrvatskem svetu še vedno ljudje, ki presojajo slovensko vprašanje nekako tako kakor n. pr. mi prekmurščino. (Številčno razmerje je precej enako.) Tudi Prekmurci so imeli že pol stoletja svoj književni jezik, vendski so mu rekli, in svojo madžarsko pisavo, da bi bili bolj ločeni od drugih Slovencev. No, in koliko smo se mi zanimali zanje? Prav toliko kakor prej Srbohrvati za nas. Po prevratu smo naenkrat od Prekmurcev zahtevali, naj opuste svoj književni jezik, ki se nam je zdel smešna mešanica, in svojo pisavo in naj sprejmejo naš književni jezik. To se nam je zdelo zelo lahko, ker smo prekmurski svet (ki pravimo, da je naš) tako malo poznali. Prav isto zahteva zopet od nas kdo, ki nas premalo pozna in misli, da se jeziki na zemlji dajo kar tako izpreminjati.

Res je, da prekmurščina ni dala niti Prešerna niti Cankarja — a primera mislim, je umestna, da se vidi, kako nastanejo take zmote glede ujedinjenja. Pri nas ni bilo niti ene skupine, niti poedinca, ki bi bil kaj takega zahteval. Če dr. Ilešič ali dr. Bogomil Vošnjak pišeta svoja znanstvena dela poleg v slovenščini tudi v srbohrvaščini, ni to še nikak greh, ako vidimo, da se drugi naši učenjaki poslužujejo nemščine oz. francoščine. To posredovalno delo med obema svetovoma je zelo važno...

Ko bi bili mi porabili toliko dela in energije za to, da približamo naš slovenski kulturni svet srbohrvatskemu, t. j. da seznanimo srbohrv. svet s tem, kar je v našem slovstvu lepega in velikega, namesto da se zapiramo vase in zabavljamo na vse, ki nas nočejo poznati in priznati — bi že davno ne bilo nikogar več niti tam doli, ki bi še imel pomisleke glede slovenske literature. Seveda te literature vsi tuji pomisleki uničiti ne morejo in bo prej ali slej sama s seboj in vsem pokazala oz. dokazala svojo opravičenost. Zato je za razumnega človeka vse tisto tarnanje, da je kdo proti slovenščini, odveč. **Za take trditve se skrivajo dandanes čisto drugačni nameni, ki so dobro znani, in ne pridobivajo slovenstvu simpatij prav tako, kakor če se postavljamo z bahavo pozo, da je slov. literatura po kvaliteti pred srbohrvatsko.** Oni, ki imajo pri tem besedo, bi morali paziti, da se take stvari ne zlorabljajo.

Druga taka zmota je zahteva, **da moramo biti glede slovenskega vprašanja vsi eno, brez razlike na kakršnokoli drugo prepričanje.** Kar se tiče slovenščine, smo gori povedali, **da ni razlike in ni bilo razlik, razven, da se nekateri prav posebno proglašajo za njene zaščitnike, dočim je drugim vse to brez baharije sama po sebi razumljiva stvar, ki ne potrebuje poudarka že za to, ker v narodni državi ne vidijo za obstoj slovenstva nikake nevarnosti, pač pa njegovo edino rešitev, dočim oni prvi s svojim krikom vzbujajo prav nasproten dojem. S tem pa še ni rečeno, da bi bil nam slovenski separatist bližji kot jugoslovansko misleči Srb ali Hrvat.** Jugoslovanski nacionalizem je ona vera, ki združuje vse enako misleče po vsej Jugoslaviji in premaguje razlike in ovire, ki so jih ustvarila stoletja, da ustvarjamo vsak na svojih tleh narodno kulturno življenje in ga vežemo v harmonično jugosl. celoto. Ako bi stali na stališču, da bodi Srb predvsem Srb, Hrvat predvsem Hrvat in Slovenec samo Slovenec, **potem ustvarimo zopet one tri svetove, ki so se trli med seboj in niso našli zveze, ker so bili drugi proti drugemu.«**

Zadnje čase je bilo več takih glasov. Zahtevala se je slovenska šola v Beogradu. Kaj bi rekli, **če bi Srbohrvati v Ljubljani zahtevali posebno srbohrv. šolo?** Tako samoslovenstvo bi bilo začetek konca. **Zato se slovenski nacionalisti nikoli ne bodo pridružili slovenskim separatistom, niti takrat, kadar bi šlo na videz za popolnoma slovensko stvar, ker predobro poznajo to igro in smatrajo, da je najprej treba rešiti državo in z njo bo vse drugo rešeno.** Ne oziraje se na to, kdo se danes izpostavlja kot zaščitnik slovenstva, so si slovenski nacionalisti svesti, da je njih dolžnost **iskati skupnih vezi, ki družijo vse tri narode v enotni državi in v dani obliki, ki je edino mogoča, graditi one socialne in kulturne temelje, na katerih se naj v bodoče razvija naš jugoslovanski narod na svojih lastnih tleh v soglasju s svojo kulturo in zgodovino. Ob času združevanja nasprotujočih in zanikujočih sil je tem bolj potrebno, da vrše nacionalni delavci svoje delo in grade na podlagi zakona ono veliko skupno zgradbo jugoslov. države, ki je bila sen največjih duhov našega naroda.** Slovenski nacionalisti torej ne odpirajo nikake vrzeli v obrambi slovenstva; **branijo ga kot pozitiven in bistven del jugoslovanstva.** Pri tej obrambi pa se ne družijo s slovenskimi separatisti in njih zavezniki, ker je danes njih prva dolžnost rešitev države, ki je res ogrožena, **in ta rešitev je mogoča le v skupnem delu in boju, na podlagi onega državnega edinstva, ki tvori temelj Jugoslavije.**

Odgovor na vprašanje

Naš slavni »Triglav« je torej izgubil oba svoja bistvena znaka: ni več jugoslovanski niti napreden. Sokolski pa še celo ne. Za mišljenje naše mladine je značilno, da se tega niti ne sramuje. »Triglav« je danes slovensko-avtonomističen. Kdor pozna može, ki so ga premladili, ta ve, kam pojde njegova pot. V »Sloveniji« smo čitali, kako so »Triglavani« izdali svoj program. Toda mi upamo, da bo še dovolj nacionalnih akademikov, ki bodo vredni tega imena.

Vsi v naše vrste!

Naš pohod koraka trdo preko vseh jarkov in prepadov, ki so jih izkopali politični avanturisti in strankarski dobičkarji. Tudi danes še kričijo in obupno zevajo iz teh globin vsi oni, ki jim je mar le stranka, pa če pri tem propade država in narod. Povsod so, v vseh skupinah in pri vseh koritih! Z njimi bomo zasuli vse te krtine in neuglajenosti!

Naše geslo je odločno: PROČ ZAJEDAVCI!

Naš program je jasen: Ustvariti hočemo PRAVE DRŽAVNJAKE, z najširšim nacionalnim in socialnim čuvstvovanjem.

Naša pot je ravna: POHODITI IN POMANDRATI moramo vsako NEPOŠTENO DELO, pa naj ga opravlja kdorkoli!

Kdor se bori PROTI KORUPCIJI — ta je z nami!

Kdor je proti strankarskemu koritarstvu: ta je naš!

Kdor se bori proti oderuhom in brezvestnim špekulantom, ki s smehljajem gledajo, kako njih žrtve stradajo in umirajo — ta je v vrstah Narodne odbrane.

HOČEMO LJUDI RAVNIH LINIJ IN NEUPOGNJENIH HRBTENIC!

V teškem vzdušju in brezvetriju se zrak osmradi. HOČEMO VIHRE SPET IN BORBE!

Pošteni in nekorumpirani Jugoslovani, čas prihaja! Vzbudimo speče in dremajoče! Vzgajajmo borce! Vlijmo zopet nekaj lave v srca mladini, da vzplamti in se pripravi navdušena za naš zdravi POHOD!

Jugoslovani, vi vsi, ki se vam godijo krivice, ki ste zapostavljeni in prezirani, vi vsi, ki gladujete radi tujega in domačega brezvestnega kapitalizma, vi vsi morate med nas.

Ko bo naša sila dovolj silna in jaka, takrat pride tudi za nas pravosocialno in moralno osvobojenje, ki ga mi vsi hočemo in moramo ustvariti! Mi vsi bomo gradili veliko in silno Jugoslavijo na trdni podlagi poštenja in pravičnosti!

Vsi v vrste Narodne odbrane! Vsaka vas in najzakotnejša vasica mora imeti jekleno postojanko! Narodna odbrana je kontrolni organ javnega življenja.

Danes je naše delo še skromno, vendar tudi ta skromnost žanje uspehe. Naše orožje — »Pohod« — je majhno po obsegu, a učinkovito po ostrini. Zato širite »Pohod«, nabirajte dokazni material proti vsem korupcijam in nepoštenju, mobilizirajte mladino, da bomo silni in jaki za dan resničnega Velikega Osvobojenja!

Naši javnosti!

Navdušenje, ki je privrelo iz globine src vsega našega naroda, ko se je uresničil naš stoletni sen, da smo Slovenci združeni s svojimi krvnimi brati Srbi in Hrvati pod svobodno streho skupne narodne države, se še ni prav poleglo, ko se ponovno čujejo glasovi, da hoče strankarska zagrizenost razediniti brate, ki si prizadevajo, da v medsebojni ljubezni in v popolnem bratskem sporazumu, z vso požrtvovalnostjo dogradijo močno, nedeljivo, nam vsem sveto Jugoslavijo.

Radi tega obsojamo vojni dobrovoljci, ki smo sodelovali pri osvoboditvi in ustanovitvi naše kraljevine Jugoslavije s svojo krvjo in s kostmi tisočev naših najboljših padlih vojnih tovarišev, z gnusom v srcu takšno početje, ki poskuša omajati v narodu vero v stabilnost naše narodne države in izpodkopavati njene temelje. Zlorabljati to največjo svetinjo našega naroda v dnevni politični borbi katerekoli politične smeri, je največja žalitev svetlega spomina vojnih žrtev celokupnega našega naroda.

Zato odklanjamo vojni dobrovoljci najodločneje takšno početje, ki ustvarja razdor med brati v času, ko mora biti nam vsem skupna in najvažnejša naloga čim najhitreje ozdraviti težke gospodarske rane, na katerih krvavi ves naš narod. Samo z vzajemnim ustvarjajočim delom na ozdravljenju in zboljšanju gospodarskega in socialnega stanja moramo računati, da pridemo čim prej do blagostanja, ki ga tako željno pričakuje naš toliko preizkušeni narod.

Slovenci! Samo složni in edini s svojimi brati Srbi in Hrvati bomo v stanju ohraniti in okrepiti svojo državno samostojnost v močni in nedeljivi kraljevini Jugoslaviji. Nesložni in razcepljeni pa bi postali zopet podlaga tujčevi peti.

Živela edina in nedeljiva kraljevina Jugoslavija!

Živel njen ustvaritelj Nj. Vel. Kralj Aleksander I.

SRESKA ORGANIZACIJA VOJNIH DOBROVOLJCEV V LJUBLJANI.

Kriza steklarske industrije

Enako kot našemu rudarju uslužbenem pri TPD, se godi tudi steklarskim delavcem. Tudi za nje velja ono bodite pripravljeni, ker ne veste ne ure ne dneva. Znano je, da imajo monopol na izdelavo stekla in s tem seveda v rokah ves trg v Jugoslaviji »Zedinjene tvornice stekla d. d.« s centralo v Zagrebu in s tovarnami v Hrastniku, Paračinu, Sv. Križu pri Rogaški Slatini ter podružnico v Oberdorfu v Avstriji. Faktični lastnik sta brata Abel-a, ki stalno bivata v Hrastniku. Seveda je s precejšnjim kapitalom udeležena pri podjetju tudi Prva hrvatska štedionica v Zagrebu.

Kot je razvidno iz tega, ima ves trg v državi v rokah tako rekoč samo eno podjetje, ki je razven tega pred inozemsko konkurenco kolosalno varovano z visokimi uvoznimi carinami na stekleno robo. Človek z zdravim razumom bi pričakoval, da te tovarne morajo obratovati, ne da bi reflektirale na izvoz s **polno paro, da bi krile potrebo v lastni državi.**

Toda poglejmo kako stoji cela stvar. Kot sem v začetku omenil, steklar nikdar ne ve, ne ure, ne dneva, kdaj bo brez kruha, kdaj bo na cesti. Večna sušljanja, večna namigavanja sredi največjih naročil, češ drugi teden ustavimo obrat, jutri prenehajo goreti peči, odpuščenih bo toliko in toliko trpinov, pa zopet nič, vse mine, dela se naprej. Toda vse to delavca ubije, mu vzame voljo do dela in veselje do čim boljše produkcije. Ne vemo ali se to dela po načrtu ali pa je vodstvo obratov oziroma centrale v Zagrebu v rokah brezglavih ljudi, ki sami ne vedo kaj hočejo.

Toda končno so se ta skrivnostna namigavanja na žalost pretekli teden le uresničila. Ugasnil je ogenj v banjah, — Hrastnik, Sveti Križ in Paračin počivajo, delavstvo pa v tej zimi brezupno zre v bodočnost.

Kot sem že omenil, se nam zdi, da ta kriza ni potrebna, da bi naše steklarne lahko obratovale s polno paro če...

Evo nekaj številk in uradnih podatkov, ki dokazujejo, da je ta naša trditev pravilna. Vkljub ogromni zaščitni carini na tuje steklo se je glasom statistike ministrstva financ v letu 1931 uvozilo sledeče:

steklene robe, čaše in slično za	2,585.816	Din
stekla za lampe za	4,035.977	„
slikano steklo za lampe za	5,490.981	„
bele in polbele stekl. posode za	5.106 767	»
motno okroglo steklo	693.045	„
razne steklene robe v zabojih	3,364 487	„
kristalno steklo	4,747.482	„
brušeno, polirano, motirano in graviran	3,080.906	„
slikano, pozlačeno in posrebreno	5,490.981	„
izdelano steklo v zvezi z raznim drugim materialom	1,743.174	„
Skupaj torej	36,339.616	Din

Vse to različno okroglo steklo smo uvozili iz sledečih držav: Belgije, Danske, Anglije, Italije, Japonske, Nemčije, Poljske, Rumunije, Francije, Holandske, Čehoslovaške, Švice in Švedske.

Iz te lepe vsote 36tih milijonov se najboljše vidi, kako ogromne količine stekla smo uvozili iz držav, ki morajo poleg težkih carin plačati še velikanske prevozne stroške, in vendar z uspehom konkurirajo domači zaščiteni in z vsemi ugodnostmi podpirani steklarski industriji. Medtem, ko naše tovarne stojijo, ko naš delavec in nameščenec stradata, smo v enem samem letu izdali in s tem izvozili samo na vrednosti blaga, ker carina in prevoz tu nista všteta 36 milijonov dinarjev. Gospodje Stadelbauerji, Abeli in drugi, ali ste se kedaj zamislili in iskali vzroka tej ogromni vsoti dinarjev, ki so odšli od nas in radi katerih vaše tovarne stojijo. Najbrže ne, ker drugače bi se stvari ravnale v drugem pravcu. Morda kdo poreče tudi, tu je kriva naša lastna nezavednost, ker bolj cenimo tuje kot naše lastno. Vse lepo in prav, gremo še dalje. Vse to blago razen mogoče nekaj malenkosti, bi mi lahko izdelali oziroma že izdelujemo v teh tovarnah. Ves ta denar bi ostal vsaj večji del doma in med delavstvom.

Torej kje naj iščemo vzrok temu stanju.

Prvi in glavni vzrok, ki ga lahko čujete iz ust starih in sposobnih steklarjev je ta, ker ni pravega in sposobnega tehničnega vodstva. Morda, kdo poreče i seveda, kje bomo mi Jugoslovani sposobni, da izdelujemo enako kvaliteto kot Nemci, Čehi in ostali. No pa ni tako, prvi vzrok je v tem, ker menda centrala v Zagrebu niti sama ne ve, kaj hoče. Drugič pa imamo v vodstvu teh tovarn samo Nemce inozemce in pa mastne poturice. Pogleimo si kvalifikacije in spremo teh nenadomestljivih strokovnjakov. Pri podjetju, kjer bi bili predvsem potrebni sposobni kemični inženjerji in izkušeni steklarji preddelavci, vodijo obrate agronomi, slikarji, stavbni in strojni inženjerji, peki in z oznako »kvalificirani ljudje«, vršeči posle obratovodij, direktorjev, skladiščnikov in tako dalje. Vse pa seveda pripada edino zveličavni nemški rasi.

Tretji vzrok, da tem podjetjem lahko konkurira inozemsko blago, je ravno radi slabega vodstva, nezadostno pakiranje pošiljke, in pa to, ker material ne odgovarja kvaliteti izdelanega stekla. Naravna stvar, če je vsake stvari in materiala škoda in če potem vse te razne mešovine za tekočo maso sestavljajo razni agronomi, slikarji, mašinci in gradbeniki, da nam lahko konkurira celo japonsko steklo.

Tu je dolžnost države in merodajnih faktorjev, da — ne v interesu teh lastnikov tovarn in različnih generalnih ravnateljev — temveč v interesu varovanja lastnih državnih valutarnih prilik in v korist delavstva in blaginje prizadetih krajev napravijo z železno roko red. Naj se tem pritepenim nemško-kulturnim propagandnim strokovnjakom izdajo brezplačni vizumi v njih toliko oboževani nemški teritorij, za katerega še vedno upajo nekateri, da se bo raztegnil tudi preko teh krajev, kjer se oni danes smatrajo kot pionirji in stebriči novo nastajajočega nemškega mostarja. Narodna odbrana, mnogo dela te še čaka, preden očistimo ves gnoj, ki širi smrad in obup po naši domovini.

•

Za državo, nacijo, socialnost in poštenje; proti krivicam, korupciji, laži, izigravanju in izkoriščanju!

Univerza v službi nacije — drugod

Govor g. univ. prof. dr. F. Šišića iz Zagreba ob priliki razvitja zastave čitalnice jugoslovanske omladine na zagrebški univerzi.

Leta 1918 prvega decembra je bila ustvarjena samostojna nacionalna država Jugoslovanov, **Kraljevina Jugoslavija.** S tem našim narodnim praznikom je združila čitalnica jugoslovanske mladine na zagrebški univerzi tudi svečano razvitje svoje zastave pod visokim protektoratom Nj. Veličanstva našega Kralja. Ob tej svečani priliki me je jugoslovanska mladina počastila z vabilom, da ji izpregovorim nekaj besed, jaz pa sem se njenemu ljubeznivemu vabilu takoj pripravljen odzval. Ali je kje, ne samo za nas profesorje ampak tudi za vse ostale goste, ki so semkaj prišli, ugodnejša in milejša sredina kot je **Tvoja** draga jugoslovenska mladina, ki stojiš pred pragom, da po večnih zakonih prirode prejmeš in nadaljuješ ono delo, na katerem so tvoji predhodniki delovali in se trudili? Ali more biti kje bolj plemenito čuvstvo in čutenje, kot je tisti iskreni patriotizem, ki polni in širi tvoja prsa, mila domovina!

Toda, ker se v bodočnost ne more gledati naravnost in samozavestno samo na podlagi točnega poznavanja preteklosti, tako bližje kakor oddaljenejše, mislim, da ne bom pogrešil, če Tebe, mila mladina, danes z nekolikimi besedami spomnim, kako je postala ta naša narodna država, Jugoslavija, in kakšno vlogo so igrali pri tem težkem poslu tvoji nekdanji mladinski voditelji, kajti vsak napredek skozi vso zgodovino, povsod in vedno, je potekel ponajveč ravno od mladine.

Zavest o našem narodnem edinstvu ni pravzaprav nikdar prenehala. To nam dokazujejo mnogi naši pisatelji že od XII. stoletja dalje, predvsem pisatelji z našega Primorja, kjer je ta zavest pri tamkajšnji meščanski inteligenci, tako cerkveni kakor laični, vedno in v vsakem času tlela, ravno tako kakor tle ogenj na kmetskem ognjišču. Seveda to ni še bila politična zavest, temveč zavest bolj genealoškega, rodbinskega karakterja, to je zavest o narodni skupnosti na osnovi enega in istega jezika in nepravo mišljenje, da so bili stari Iliri naši skupni praočetje. Dobro je znano, da pomeni v našem starejšem jeziku beseda **jezik** ravnotoliko kakor **narod,** in naši stari letopisci so mislili, da je Štefan Nemanja in njegova dinastija v direktni krvni zvezi z rimskimi cesarji, ki so se rodili na naši zemlji, tako s slavnim cesarjem Konstantinom Velikim, ki se je rodil v Nišu. Zavest o našem narodnem edinstvu v današnjem smislu se je pričela buditi, tako na vzhodu kakor na zapadu, šele z ojačenjem **ideje narodnosti** in **demokracije** v zapadni Evropi in naši učitelji pri tem so bili Francozi.

Vi vsi dobro poznate »Veliko Enciklopedijo Diderota in D' Alemberta« iz druge polovice XVIII. stoletja, in dobro veste, da je bilo to delo zaradi svojega tedanjega razprostranjenja in zaradi svojega magistralnega ugleda prava biblija svojega časa vršeč odločen vpliv na formiranje javnega mišljenja po skoraj vsej Evropi. V tej slavni »Veliki Enciklopediji« nas interesirajo predvsem trije članki: état, langue, nation, iz katerih razvidimo, da so enciklopedisti gledali na pojma narod in jezik — prvikrat, kar se ve — s čisto političnega vidika, njihovo prosperiteto pa so podredili pojmu države. Narod je namreč — po njihovem mišljenju — skupno število ljudi, ki žive pod eno in isto vlado med enimi in istimi državnimi mejami; državni teritorij je torej **primarni pojem,** in šele iz njega se izvajata pojma **narod in jezik;** do koder se razprostira država, do tja segajo narod in jezik.

Eto, s temi mislimi je bila položena za časa francoske revolucije osnova **ideji narodnosti v modernem smislu.** Sedaj je tudi **jezikovno vprašanje** zagralo po vsej Evropi važno kulturno vlogo, ki je imelo svoje korenine izvanredno globoko vsajene v duševni, nacionalni in politični zavesti vsakega.

Povedal sem že, kako se je v drugi polovici XVIII. stoletja **»La grande Encyclopedie«** razširila med vsemi inteligentnimi krogi vse Evrope, tako tudi pri nas v naših krajih. Tako sta 1. septembra 1790. zagrebški nadškof Maksimilijan Vrhovec in veliki župan zagrebške Nikola Škrlec odbijala v zbornici v Budimu Madžare in njihovo zahtevo, da naj Hrvati sprejmejo madžarski jezik kot službenega v vse svoje urade in šole, s sledečimi besedami: »V Hrvatski žive čisti Slovani in niti njih voditelji **ne znajo madžarski.** Tu bi se celo mnogo lažje moglo uvesti kot službeni jezik francoščina, kajti ta jezik razume vsaj gospoda in duhovništvo. Poleg tega je franc. jezik učen, med tem ko madžarski ni.« Še več, ko so Madžari l. 1805. ponovno poskušali naložiti svoj jezik kot službeni, jim je nadškof Vrhovec pri javnem zborovanju v Požunu vzkliknil, da bodo tudi Hrvati posnemali Madžare, s tem da uvedejo v Hrvatski kot službeni jezik svoj ilirski jezik, to je štokavščino Hrvatov in Srbov. Toda nadškof Vrhovec — ta pravi in dostojni predhodnik nadškofa Strossmayerja — je šel še dalje. Ne samo da je imel jasne pojme o širokem razprostiranju našega narodnega jezika, štokavščine, temveč je tudi našo narodno bodočnost vezal z bodočnostjo ostalih Slovanov, predvsem Slovencev in Čehov; s tem je nadškof Vrhovec iznesel že vse tiste formule, ki so nekoliko kasneje v ilirskem in jugoslovanskem pokretu postali tečaji ideologije naše narodne politike.

Kmalu potem je dobila ilirska ideja — in to je isto, kar je danes jugoslovanska — svojo nerazrušljivo osnovo v Napoleonovi Iliriji.

Četudi je francoska oblast v naših zapadnih krajih, v bivši Kranjski, Istri, Trstu, Goriški, v Hrvatski na desni strani Save, v hrvaški granici in v Dalmaciji od Velebita do Budve, trajala samo kratek čas (od 1806. do 1814.), vendar je bila epohalnega značaja v naši narodni preteklosti, predvsem z širjenje ideje narodnosti pri nas. Napoleonova Ilirija je namreč prvikrat zedinila gotovo vse južne Slovane do Soče in znaten del zapadnih Hrvatov in Srbov. Hrvatski v ožjem smislu pa je priklopila vso vzhodno Istro, Reko in vse severne jadranske otoke s Karlovcem kot središčem. Še več, celo sam slavni osnovatelj naše narodne dinastije, Karađorđe, je iskal Napoleonov protektorat za svojo osvobojeno Srbijo (takrat samo Beograjski pašaluk) z besedami, da »Srbi nočejo oddvojiti svoje usode od usode Ilirije, kjer vlada ista vera, isti jezik in isti narod.« Poleg tega je Karađorđe, prepričeval cesarja Napoleona tudi v tem, da bodo tudi ostali njihovi bratje v Bosni, Hercegovini in Madžarski sledili njegovemu zgledu, kajti srbska in francoska vojska bosta skupno lahko obvladali Madžare, če izzovejo upor med tistimfi svojimi brati, ki ječe sedaj še pod jarmom madžarske gospode v Slavoniji, Sremu, Bački in Banatu. Četudi se Karađorđeve nade niso uresničile, vendar je ilirsko ime prvikrat začelo ogrevati ves naš jugoslovanski narod za idejo našega narodnega edinstva, ki je bila realizirana v Napoleonovi Iliriji. O tem je pisal komandant francoske baron de Mériage 1. januarja 1810. iz Ljubljana, glavnega mesta Ilirije, ministru zunanjih poslov, vojvodi Champagny-ju, v Pariz tako-le: »Vstajanje ilirskega imena toliko navdušuje ta narod, da so vsi tisti, ki ga (sedaj) nosijo, upajo, da se bodo zedinili (s tistimi, ki niso še v Iliriji) in to so prebivalci Bosne, Srbije, Slavonije, Srema in temešvarskega Banata,« nato dostavlja Mériage še te proroške besede: »Dunajski dvor bo imel še težek posel s temi stvarmi« (t. j. s tistim delom našega naroda, ki še ni bil v Iliriji).

In tako se je v resnici tudi zgodilo. Tisto zdravo seme, ki ga je car Napoleon vsadil v našo njivo, je vzklilo kljub razsulu Ilirije in pričelo nositi obilno ploda. Že maršal Marmont, cesarski guverner Ilirije, je hotel v vsej Iliriji uvesti ilirski (srbo-hrvatski) jezik kot službenega v zunanjem občevanju z narodom. Toda tej zamisli so se uprli Slovani sami, Bartolomej Kopitar in Valentin Vodnik, ki sta zagovarjala slovenski jezik za slovenske kraje, med tem ko je liški pop Šime Starčević v Hrvatski zagovarjal štokavščino liško-bosansko-slovanskih pisateljev, a Franjo Appendini v Dubrovniku jekavščino dalmatinsko-dubrovniških pisateljev. To nesoglasje je bilo razlog, da je končno užaljeni maršal Marmont opustil svojo misel edinstvenega jezika v vsej Iliriji in pustil v upravi in nižjih šolah vse naše provincialne dialekte tako, kakor jih je našel.

Po razsulu Napoleonove Ilirije je leta 1817. pričel Karlovčan Juraj Šporer, sin Josipa Šporera, karlovškega načelnika (maire) za časa francoskega vladanja, izdajati časopis **»Oglasnik ilirski,«** pisanega z našo štokavščino (jekavščino); Juraj Šporer je bil takrat dijak — medicinec na Dunaju. Z druge strani je tedaj pričel z epohalnim svojim delom Vuk Karadžić na Dunaju

(Nadaljevanje.)

Z obhodov

Trbovlje

NEDOSLEDNOST

Ob sprejemu in koncertu koroških bratov je naš kraj zopet pokazal svoje nacionalno lice. Natančnejšega poročila ne bomo podajali, ker je prostor v našem »Pohodu« predragocen, vendar pa moram poudariti, da so bili koroški pevci nad sprejemom veselo presenečeni in zelo, zelo zadovoljni.

Nekaj bi pa rad pripomnil. Ob takih prilikah bi ne smelo biti razlike med raznimi prepričanji in strujami. Prišli so Slovenci z onstran meje, kri naše krvi, ki nam je ostala za mejami. Žal se tega niso zavedali naši trboveljski socialni demokrati razen par častnih izjem. Mi jih vprašujemo:

1. Ali jim je znano, da so njihovi sodrugi v Celovcu **najprej Nemci** in šele nato **internacionalci**, kajti če bi bili drugo, bi vsaj oni dvignili svoj glas za kulturne pravice koroških Slovencev.

2. Ali jim je znano, da se vrši baš nasprotno in da socialni demokrati na Koroškem sodelujejo z najbolj fašističnimi nemškimi organizacijami, ko je treba tlačiti in zatirati naše brate?

3. Ali so se naši internacionalci bali zamere svojih celovških sodrugov, da niso na svojem domu izobesili zastave v pozdrav koroškim pevcem.

Mnenja smo, da bi našim internacionalcem ne moglo prav nič škodovati, če bi pokazali samo polovico toliko jugoslovanskega čuvstva, kolikor pokažejo njihovi koroški sodrugi — nemškega.

K. U. K. INFANTERIE REGIMENT NO. 4

Resnici na ljubo moram pojasniti, oziroma poročati sledeče, to pa iz razloga, ker je dopisnik namenoma potvoril resnico, ter se zaradi tega tudi ni upal članka podpisati, kar daje potem temu jako dvomljivo vrednost.

1. Gori navedena pesem se sploh ni pela in če bi se, bi bil jaz prvi, ki bi to preprečil, kar pa vsekakor ni bilo potreba, ker so bili navzoči sami zavedni Jugoslovani, ki so svojo narodnost že nekajkrat dovoljno pokazali, tako na Soči — Judenburgu — Tolmezzu, ter po raznih ujetniških taboriščih, ker so trpeli, krvaveli in umirali, še leta po našem ujedinjenju v svobodni in mili Jugoslaviji, med tem ko je bil pisec navedenega članka sam Bog ve kje?

2. Povod objavljenemu članku je bil menda ta, ker je eden mojih tovarišev omenil, kolikokrat so morali to pesem peti na pohodih in pri raznih drugih prilikah, na pritisk bivših častnikov prejšnje Avstrije, kar je še tem bolj razumljivo, da nam je ostala ta pesem v jako grenkem spominu in bi iste že iz tega ozira ne mogli peti.

3. Čudno se mi pa zdi, da dopisnik, kot mogoče dober narodnjak ni v tem slučaju te po njegovem mnenju **»kimavce«** že v kupeju zavrnil, če so jo v resnici tako ginjeno intonirali. Jako rad pa mu verjamem, da je bil sam sladko ginjen, kajti saj sam pripozna, da mu je padel časopis iz rok — — ko se je vračal iz naše bele Ljubljane v Bahovem objemu.

Pozivam s tem anonimnega pisca gori navedenega članka, da nastopi izza kulis, da mu lahko pogledam v lice ter mu pri tej priliki tudi dopovem, da je bilo njegovo poročilo v Vašem listu precej netočno. **Herman Kuhar.**

Javornik

Napad na **Sokolstvo.** Katoliški verniki so imeli v nedeljo, dne 8. januarja t. l. priliko kar dvakrat zaporedoma poslušati raz prižnico tukajšnje farne cerkve besne napade na Sokolstvo in njegovega ustanovitelja Tyrša. Kakor smo poučeni, so narejeni primerni koraki na oblast, ki naj z eksemplarično kaznijo zaveže jezike ljudem, ki so začeli z ofenzivo proti vsemu, kar je jugoslovanskega, s starim geslom: Vera je v nevarnosti! In tako »besedo božjo« posluša naša mladina! Kako šele vzgajajo jugoslovanski naraščaj v »Otroških vrtcih« in podobnih ustanovah, ko si že javno drznejo blatiti našo viteško organizacijo, ki ji stoji na čelu prestolonaslednik Peter!

Na rojstni dan Kraljice Marije smo videli v cerkvi samo zastopnike občine in šole. Pa drugi? In verno slovensko ljudstvo — kam ste ga skrili, Vi, ki ga imate v zakupu in ki nočete veljati za protinarodne? Tudi državljansko ga vzgojite — dobro mu bo dela tudi domovinska beseda! »Cesarju kar je cesarjevega!« velja tudi za jugoslovanskega kralja!

Narodna pesem. Zdaj, ko so potihnile švabske pesmi po naših cestah, je prišla na dan narodna. Toda kakšna?! Človeku je hudo, ko posluša naše pijandure, kako jo vlačijo kot nesramno vlačugo po našem obmejnem kraju. V najostudnejšo kvanto spremenjeno hrope iz pijanih grl, spremljano s kletvami vseh mogočih narodov. Nacionalisti, prisluhnite včasih v noč in napravite konec tej narodni sramoti!

Gospodje nenadomestljivi v naši tovarni se še niso prav nič zganili. Ali res čakate batin, ki vam bodo tudi trebuh pognale tja, kamor spada?

Št. Vid nad Ljubljano

KOLAJNE IN DIPLOME IZ RIMA

V »Pohodu« št. 16 od 24. decembra se je vendar neki dopisnik spodtaknil nad temi svetinjami in kolajnami ter diplomami mednarodne razstave (sleparstva) v Rimu. Takih odlikovanj ne manjka niti v Mariboru, Celju, Ljubljani in tudi v Kočevju jih je celo največ. Kajti v Rimu so bili skoro vsi kočevski obrtniki odlikovani za svoje tisoče. S temi diplomami, neznatnimi, se ti diplomanti ponašajo tako, da jih imajo v mesnicah itd. Nekateri jih imajo kliširane celo na kuvertah in pismih. Te kolajne so gotovo dobili 99%-no po zaslugi onega poznanega primorskega zavednega Slovenca, ki jih je speljal prav veliko na led, seveda za svoj malenkostni dobiček in kar za par tisoč dinarjev, ki so izromali v Rim.

Diplomo so dobili kočevski kot tudi lendavski obrtniki ter vsi drugi za kako pristno kranjsko klobaso, ki je tudi v Rimu dobro znana in uživa svojo pohvalo zlasti, če so poslane zastonj in še kak tisočak povrhu.

V »Pohodu« piše enkrat eden, drugič drugi grozeče o neslanem nemčurstvu. Vse to je brez uspeha. Da se bodo vsi ti načrti, programi in cilji za iztrebljenje nemčurjev dosegli, bomo morali predvsem posnemati Hitlerjevce ali italijanske črnosrajčnike. Prav za prav moramo ustanoviti viteško organizacijo, ki naj vzame metlo v roke in začne pometati. Preveč je nasmeteno s protidržavnimi smetmi. Na svidenje pod praporom!

Mozirje

»NOBL« GOSPA

Nanesla je prilika, da tudi v Mozirju enkrat prenočim. Vesel, da se nahajam v zavednem trgu, kjer imajo drugega najstarejšega Sokola, sem zavil v gostilno »Pri pošti«. Pričakoval sem, da bom v tej hiši, ki bi morala biti vzor nacionalnosti, preživel večer med zavednimi tržani. Pa ni bilo tako!

Pri sosednji mizi sta kvartala dva gospoda, seveda sta govorila slovensko. Vedno in vedno se je pa vtikala v igro neka gospa z blaženo nemščino. Mislil sem v začetku, da mora biti to kakšna Nemka, slučajno se mudeča v Mozirju. Vprašam soseda pri mizi, kdo je ta ženska, pa dobim odgovor, ki me je osupnil: **»To je žena nekega zelo uglednega tržana«.** »O ni mogoče,« pravim, »ali je ona Nemka, se še ni navadila slovensko?« Zamahnil je sosed z roko pa mi je povedal, da je ta ženska tako strahovito »nobl«, da je pristna Mozirjanka in seveda slovenskih staršev hči. V svoji domišljavosti si misli, da govori v »gosposkem« jeziku, da je njen materni jezik hlapčevski.

Nisem več zdržal, plačal sem in odšel drugam, kjer sem slišal še marsikaj o nacionalnosti. Skrbno se bom v bodoče ogibal sličnih narodnih hiš, prepričan pa sem tudi, da bom imel več posnemalcev.

Rečica ob Savinji

VRBOVEC IMA PRAVICE NAŠE

V lepi Zgornji Savinjski dolini, v prijazni vasici Nazarju, se nahaja zgodovinski grad Vrbovec. Pravijo, da je stal prvotni Vrbovec na skali grajskega dvorišča, na kateri je sezidal ljubljanski knezoškof Tomaž Hren kapelico leta 1615., posvečeno Materi božji. Leta 1445. pa so zgradili naši predniki na vznožju hriba sedanji Vrbovec. Ob vznožju hriba kraj potoka Drete so rasle takrat košate vrbe, od katerih je dobil Vrbovec tudi svoje ime. V zadnjem času so nam dragoceni pamtiveški spomenik prekrstili z imenom »Marijin grad«. Ime je lepo, ali domačini ga ne rabijo, čeravno nosi grad Vrbovec na svojih vratih, ki vodijo na grajsko dvorišče, velik naslov »Marijin grad« že nekaj let. Mislim, da je Vrhovec eno najstarejših imen naših spomenikov tukajšnje občine, zato ga bomo iz spoštovanja do svojih prednikov, ki so rabili staro ime več sto let, tudi ohranili. L. K.

Domžale

KRIVDA KARTELOV

Slučajno sem nekje v gostilni dobil v roke Vaš list »Pohod«. Prebral sem vsega. Zelo mi ugajajo Vaši članki, bodisi nacionalni ali gospodarski. Z velikim veseljem bi Vaš tednik čital, kadar boste začeli ali ako bi začeli pometati z raznimi karteli, ki delajo grozno škodo trgovstvu, obrtništvu in splošno konzumentu pa še večjo.

Vse nas tare ta nepoklicana kriza, ki bi jo pri nas v agrarni državi ne bi smeli še toliko občutiti. Glavni krivec pa je kartelist, ki bo še zadnjo kri izsesal iz naroda. Po mojem mnenju je kartelist kriv, da je pri nas kriza tako občutljiva. Ko je zaslutil, da se pri nas železna vrata počasi zapirajo, je hitro svojo tu naloženo gotovino prenesel v druge razne države. Kar mu pa je še odstalo, odnosno, kar je še od naroda izsesal, pa uporablja, da gotove stvari za sramotno ceno od siromakov kupuje. Ti izsesovalci naroda bodo narod s svojim oderuštvom tako daleč dovedli, da se narod polagoma niti več narodno zavedal ne bo. Koliko ljudi si radi bede jemlje življenje, še več ljudi se oprijemlje radi bede jetika in druge bolezni ter tako rekoč žive zemlja požira. Kakšna državna škoda se godi radi tega na prebivalstvu. Izginja poštenje, rodi zahrbtne napade itd. Narod, mesto da bi rastel, se številčno manjša. Škandal! Kakšna naj bo naša armada? Ako gre še tako naprej, mora biti v najkrajšem času vsa armada jetična. Kar zagleda luč sveta, že v kali prinese na svet jetiko. Kako neki ne, ker so uboge matere, ki so v največji bedi same siromašne, radi stradanja popolnoma izčrpane. Kako naj bo ona zdrava in kako naj rodi zdravo dete. S svojim jetičnim mlekom krmi dete in še tega ji zmanjka. Kaj mislijo ti kartelisti, ti bogataši, ako srednji in mali stan uničijo.

Kdo vzdržuje državo ali ubogi narod ali teh par tisoč izkoriščevalcev? Jaz mislim, da ti ljudje še niti davkov pošteno ne odplačujejo, ker goljufajo, kjer pač morejo. Vse je tiho, nihče nič ne reče in tudi sploh vsak se boji kaj reči in smatrajo takega takoj za protidržavnega. Pri teh je treba radikalno začeti in kmalu bo dela dovolj. Gorje bo polagoma in vidno minevalo. Vse bo postalo zadovoljno in država se bo jačila in morda celo širila vsaj proti zapadu, kar bi bilo zelo koristno. Samo kartele razbiti in zadovoljstvo bo splošno. Kartelisti pritiskajo in izsesavajo delavca in producenta itd. Raje ustavi delo, kot pa bi robo dajal za pošten dobiček. On mora s sto ali z več sto % delati, drugače ni srečen, ni zdrav. Škandal!

Upamo, da boste v to točko posvetili z vso vnemo in skušali razdvojiti kartele. Ako se Vam to posreči, potem je naša država takoj krize rešena in ne rabimo potem nikakih moratorijev in drugih zaščit. Dokler se pa ta točka ne uredi, bo v nadalje še hujše gorje, ki ga pa bodo tudi kartelisti, dasiravno se čutijo na dobrih nogah, deležni.

Novo mesto

VZROKI NEZAPOSLENOSTI

Nezaposlenost je tudi pri nas pokazala vso svojo ostrino, četudi nismo industrijski kraj v vrstah delavcev. Dan za dnem trkajo na vrata lačni in premraženi delavci in prosijo obleke in hrane. Toda nihče se ne zgane, da bi ti reveži vsaj enkrat dnevno dobili toplo hrano. V to seve bi bila v prvi vrsti poklicana občina. A vsega tega sama ne zmore. To vprašanje bi se dalo rešiti le z združenimi močmi. Vzgledno bi pa seveda bilo, da bi ravno oblasti dajale vzgled, kako odpomoči brezposelnosti in če možno zaposliti čim več ljudi, da se olajša gorje in zmanjša beda. Toda pri nas se ozirajo kaj malo na vse to. N. pr. pri sres. cestnem odboru upravlja posle blagajnika upokojenec z visoko pokojnino brez otrok. Nadziratelj mestnih delavcev je zopet upokojenec — hišni posestnik brez otrok. Mestno mesogledništvo upravlja že nekaj let imovit državni upokojenec z visoko pokojnino, ki ima že vse otroke preskrbljene. Našteli bi še in še takih slučajev, ki bijejo vsakemu človeku v oči, a naj danes zadostujejo le ti trije. Vprašamo pa merodajne faktorje, ali se ne bi dala taka mesta zasesti po razpisu? Seveda taka mesta se oddajajo pod roko, ne oziraje se na to, da jih sto in sto čaka in gladuje, samo da je bilo ustreženo protekcionistom.

Akademiki, Narodna odbrana Vas kliče v zbor, krepite njene vrste v pohodu proti korupciji in nepoštenju!

Akademski „Pohod“

Jugoslovanska misel

Članek, ki ga danes tu pričenjamo objavljati, in zadnjič objavljeni članek »Naša generacija«, sta ponatisnjena iz I. Velike okrožnice Omladinskega odseka Narodne odbrane za Dravsko banovino, ki jo je, kot rezultat debat, ki so se vršile med omladinci, člani imenovanega odseka, napisal Sancin Boris, cand. rer. com. in nosi naslov »NAŠA GENERACIJA«.

Čitateljem toplo priporočamo nabavo omenjene okrožnice (obsega 30 strani), da s tem vsaj nekoliko podprejo ta **samostojen omladinski pokret, ki izstopa, morda edini, z zgrajenim programom, določenimi smernicami in resno voljo do konstruktivnega dela.** Nabavite jo lahko pri Omladinskem odseku Oblastnega odbora Narodne odbrane, Ljubljana, Ključavničarska ulica 22/II., proti predhodni pošiljatvi 4 Din v znamkah, za stroške in poštnino. Prostovoljni prispevki bodo zelo dobrodošli. Okrožnica je tudi vsebinsko na višku in zato upamo, da boste s pridom po njej posegali. **Nacionalisti, izkažite se!**

Uredništvo.

Jugoslovanska misel, ki je desetletja dajala duševno hrano in odrejala smer delovanja naše najboljše omladine, izgleda, da je danes prenehala biti izvor in središče njenega dela. To lahko uvidi vsak nepristranski opazovalec, če si le malo ogleda današnje razmere v mladinskih vrstah v naši ožji domovini. Zdi se, da je omladina popolnoma obupala nad jugoslovanstvom in izgubila vsako nado, da bi ga bilo možno kdaj realizirati, ter sedaj išče zatočišče v njemu nasprotnih ekstremih, v slovenstvu, srbstvu in hrvatstvu. Pozablja na svete ideale onih, ki so žrtvovali svoja življenja za osvobojenje našega naroda, pozablja na čut odgovornosti in dolžnosti napram tem palim borcem, ki so za svojo idejo žrtvovali največ, kar je sploh mogoče.

To smo z žalostnim srcem ugotovili in si v duši prisegli, da napravimo temu konec. Da pokažemo edino pot, ki je danes stvarna, da potem z njeno pomočjo pridemo do rešitve iz današnjih težav. Po tolikih razpravah in člankih v javnem ter privatnem življenju, ki so jugoslovanstvo blatile kot utopijo, kot lep, a nemogoč sen, smo se tudi mi morali najprej vprašati: Ali je jugoslovanstvo realna ideja zmožna ostvaritve ali ni? Ako ni sposobna življenja, potem je njeno današnje in sploh dosedanje nazadovanje priroden proces, ki ga mora prej ali slej doživeti vsaka misel, ki ni zidana na solidnih temeljih, ona mora končno propasti. Ako pa je ona življenjska sila, sinteza končnih kulturnih, ekonomskih in političnih ciljev jugoslovanskih rodov, potem pa je to njeno navidezno propadanje le posledica malodušja, ali morda obupa, ki je nastopil med najširšimi vrstami ob priliki zaprek, ki so se pojavile na poti k njeni ostvaritvi.

Proučavajoč potek in zgodovino borbe za dosego jugoslovanskih smotrov, mora vsakdo priznati in spoznati, da jugoslovanstvo ni utopija, ampak neizbežna brezpogojna zahteva, ki jo stavi vsem južnim Slovanom zakon razvoja. »Ali boste Jugoslovani ali pa vas sploh ne bo«, v tem je vsebovana zahteva in princip zgodovinskih dogodkov, ki nam sami kažejo, kako se lahko rešimo od svoje sicer končno neminovne propasti. Edino s političnimi mejami lahko sigurno čuvamo svoj etnografski teritorij, drugače je nemogoče. Rekel bo kdo: Slovenci so izdržali tisoč in še več let, izdržali bi še dalje v svoji borbi za obstanek. Toda pri tem pozablja, da smo medtem izgubili skoro vse Beneške Slovence, da je danes na Koroškem takorekoč Drava prava etnografska meja, da nismo bili daleč od opasnosti, da se vsa naša inteligenca ponemškutari. Vkljub naši močni zavesti, našemu narodnemu preporodu, nemški »Drang nach Osten« bi nas s svojo spretno taktiko in močno kulturo nekega dne pogazil. Saj se že dosedanji vpliv nemške kulture in miselnosti na naš rod globoko odraža v njegovi kulturni orientaciji.

A da ne omenim tu še ekonomskega suženjstva, ki je hujše od kateregakoli drugega, v katerem bi bil naš človek vedno le siromašen delavec, brezpravna raja, a gospodaril bi tujec. Postali bi formalno v tem pogledu kolonija kot smo pravzaprav že bili. Dokaz so temu še danes vsa naša večja podjetja, ki se nahajajo večinoma v nemških rokah in kjer razen tujega specialista ni kulturnega človeka, ampak je vsakdo samo »ein windischer Hund«. Od ekonomskega in političnega suženjstva pa ni več daleč do kulturnega. Saj smo že pred vojno pravzaprav preživeli fazo nemške kolonije ter smo bili na tem, da postanemo nemška dežela, tu je bil nemški kapital, nemška inteligenca, nemške šole, nemško gledališče itd. Kakšna je torej naša usoda? Naj nam povedo Nemci sami! »... Über Leichen der südslawischen Länder geht unser Drang nach Osten«.

Torej po njihovem računu, računu našega najmočnejšega soseda moramo pasti. Italijanske aspiracije se ne razlikujejo mnogo od nemških. Oni vidijo naše gozdove, vidijo trboveljski premog in druge rude, vidijo zemljo primerno za njihovo rasno ekspanzijo. Nahajamo se med dvema mlinskima kamnoma, morda bi jih nekaj časa izigravali, a končno bi nas zmlela. Samo poglejmo, kje smo prej živeli Slovenci, in kako dve rasi, germanska in romanska od treh strani grizejo ta jezik, najzapadnejšo vejo slovanskih rodov. Precej se je že zmanjšalo naše etnografsko področje, a proces teče dalje. Tuje sile nas uničujejo na Koroškem in v Italiji, tako da smo danes sigurni edino v dolini Save, tu med dvema grebenoma alpskih vrhov. Da bi mi v toku te borbe lahko razvili svojo rasno kulturo, ustvarili svojo ekonomsko in politično neodvisnost, ni velike verjetnosti. Poglejmo samo primer Lužičkih Srbov, ki bi jim bili precej enaki, ako prekinemo svoje zveze z ostalimi južnoslovanskimi rodovi. Vsa njihova kultura, navidezna avtonomija, vse to je samo labodja pesem poginu zapisanega naroda, kar sami z bolestjo čutijo. Slično bi bilo tudi z nami. Vsak narod je v času svoje dekadence ustvaril svoja najlepša dela, takrat je navadno šele v svoji kulturi našel sebe. Tudi mi bi morda v tej borbi ustvarili svojo čisto slovensko kulturo, seveda v mejah možnosti, ki so tako majhnemu narodu dane, a ona bi bila poslednja pesem pred našo smrtjo. Sami pa svoje politične in ekonomske neodvisnosti ne bi nikdar dosegli, niti danes ohranili. Ista usoda kot nas bi doletela za nami tudi ostale rodove južnih Slovanov, kajti bivamo na preveč izpostavljenem delu Evrope, na njenem najbolj krvavem bojišču, na zgodovinski poti invazije in ekspanzije raznih ras, da bi se nas pustilo na miru. Razcepljeni ne pomenimo ničesar, nihče se ne bo oziral na nas, vedno bomo to, kar je Balkan do danes bil, šahovska deska velesil, kjer po mili volji premikajo figure. Toda če se južni Slovani, daleko najmočnejši narod Balkana združimo, potem smo velesila, ki obvlada eno najpomembnejših področij Evrope, ki se razprostira po njenih najmanj izrabljenih in naravno najbogatejših predelih. Edino združeni, izpolnivši to zgodovinsko zahtevo, bomo lahko postali to, kar bi lahko bili, upoštevan narod v mednarodnem svetu s svojo rasno kulturo, živeč v popolni svobodi in ekonomski nezavisnosti. Tega pa ne bomo dosegli nikdar, ako se združimo samo navidezno in se potem v lastni hiši divje borimo med seboj. Popolna soglasnost in edinost je prvi pogoj našega razvoja, svobode in neodvisnosti. Vsi skupaj bomo pomenili nekaj, a vsak za sebe nikdar ničesar. (Nadaljevanje.)

Guštanj

RESNO BESEDO NEKOMU

Dne 8. t. m. je tukajšnji tako zvani voditelj Nemcev organiziral božičnico nemškim otrokom. Častno delo bi bilo, ko bi se to res tikalo le nemških otrok, a temu ni tako. Videli smo Vas, gospod Gamsenegg, kako ste lovili otroke slovenskih staršev, da bi onim tam preko predočili neodrešeno in jokajočo mežiško dolino. Slovenski otroci, kupljeni od Vaših odvisnežev, so morali renegatskim damam in gospodom peti nemške bož. pesmi za ubog milodar. Fuj, trgovci duš, sram Vas bodi, ko se ponašate z neko kulturo, ki jo pa sodimo mi drugače, a ne v vaš prid. Gospod Gamsenegg! Koliko časa pa mislite igrati Vašo trgovsko vlogo? Po našem ne dolgo, ker bomo udarili, toda najprej po Vaših mladičih, ki jedo kruh osovražene Jugoslavije. Gospod Gamsenegg! Ali so gotovi Jeleni, Škofi, Pokeržniki, Borštnarji, Mraki in drugi — Nemci, ki ne znajo nemški? Čujemo Vaš zagovor! v srcu gojite načrte, kako bi ugonobili s krvjo pridobljeno Jugoslavijo. Gospod Gamsenegg! Ali ste Miesthalerbundu v Celovcu, čigar član ste, javili, kako ste s slovenskimi otroci reševali germanizem naše doline? Gospoda Planinka pa si dovoljujemo prositi, naj se izjavi, ali je tako kremenit narodnjak, kakor je bil njegov blagopokojni in spoštovani gospod oče ali pa, da ste splavali v vode gospoda Gamsenegg-a, ki Vam bo kot prihodnji župan v Guštanju prekrstil gostilno v »Gasthaus zum Miestahlerbunde«. **Franc Votlapeč.**

ENODUŠNA MANIFESTACIJA ZA ENOTNO JUGOSLAVIJO

O razmerah v Guštanju je v zadnjem času izšla cela vrsta člankov, ki povečini niso bili nič kaj dosti razveseljivi. Tem večje je naše veselje, da moremo poročati o izredno veselih pojavih guštanjskega javnega življenja.

Na dan Treh kraljev (naj bo 6. januar tudi specielen lokalno-zgodovinski dan za Guštanj) so si ustanovili delavci svojo Narodno strokovno zvezo, kar bi bilo pred par leti še popolnoma nemogoče.

Ustanovni občni zbor je bil dobro posečen, izrečene so bile lepe in resne besede, obrazložen je bil program delavske Narodne strokovne zveze in pojasnjen namen in pomen našega »Pohoda«. Tudi občni zbor Sokolskega društva je stvarno potekel, poročila funkcionarjev pa so pokazala požrtvovalno delo Sokola ob meji.

Brežice

BREZ PRIMERE

Na rojstni dan Nj. Vel. Kralja je bila brežiška župna cerkev tako polna vernikov, kot še nikdar do sedaj. Po končani službi božji je spregovoril župnik g. Jurhar. V kontrastu z edino razumljivim pričakovanjem vernikov, da bo g. župnik govoril o pomembnosti dneva, ter pri tej priliki »dal cesarju, kar je cesarjevega«, da bo v živi slovenski besedi poveličal svojega kralja, ko je že kralj vseh kraljev moral biti poveličan v mrtvi latinščini, je on v svoji stanovski gorečnosti uporabil baš ta dan, da izlije svoj gnev na šolsko mladino in njene starše. Ti so se, po njegovih vehementno izrečenih besedah, na kraljev rojstni dan polnoštevilno udeležili službe božje, dočim ob drugih prilikah cerkve sploh ne obiščejo.

Smatram za nepotrebno poudariti, kakšen učinek so izzvale te filipike med navzočo mestno elito in sploh med šolsko mladino. Ne mislim omejevati avtoritete duhovnika, ako nastopi ex cathedra loquens, toda smem in moram naglasiti, da je brežiški gospod župnik, kar se tiče izbire dneva za omenjene filipike, bil zelo, zelo nesrečne roke. Žal nam je tudi, da ni našel g. župnik besede za prvega državljana, suverena te države — za njegov rojstni dan. Žal nam je, ali tolažimo se, ko slišimo, kako drugi duhovniki vseh ver pozdravljajo 17. december kot drago priliko, da morejo poveličevati svojega kralja. Z ginjenjem poslušamo pravoslavnega svečenika, ki v navdušeni patriotični besedi poveličuje kralja Ujedinitelja in pri tej priliki govori, v pravoslavnem hramu, o »uresničenem snu neumrlega velikega (katoliškega!) vladike Strossmayerja«.

Ako že gospod Jurhar ni našel notranje vzpodbude, da govori izključno samo o pomembnosti dneva, je mogel odložiti svoj apel na šolsko mladino na kako drugo priliko. Zato mu ne bom naredil nikake krivice, ako rečem, da je s svojo gesto od 17. decembra 1932. leta statuiral primer, milo rečeno, najkonfuznejše netaktičnosti in državljanske indiferentnosti.

Naj gospoda opraviči molitev velikega Gospoda: Odpusti mu, Oče, saj ne ve, kaj dela. **M. K.**

Koprivnik pri Kočevju

ROJSTNI DAN NJ. V. KRALJA

Posebno svečano smo pri nas proslavljali rojstni dan Njegovega Veličanstva Kralja. Že v ranih jutranjih urah so prihajali Slovenci iz vseh krajev naše fare in se poleg šolskih otrok udeležili službe božje. Nemalo smo bili presenečeni, ko je s kora zadonela slovenska pesem mešanega zbora tukajšnjih Slovencev pod vodstvom učitelja gosp. Štefančiča. Vse pesmi so bile izvrstno podane.

Po sv. maši smo se zbrali v koprivniški osnovni šoli k šolski proslavi tega dne. Proslavo je v zanosnem govoru otvoril učitelj g. Legiša. Za njim je povzel besedo načelnik sokolske čete brat Prinčič, ki je v krasno zasnovanem govoru orisal pomen proslave še posebno za Sokolstvo. Občinstvo je ves njegov govor spremljalo s ploskanjem in živio- ter zdravo-klici. V imenu narodnih manjšin je podal izjavo udanosti posestnik g. Kump. Sledile so razne telovadne, pevske in druge točke sokolske, slovenske in nemške dece ter deklamacije. Končala se je proslava s petjem državne himne. Vso prireditev je spremljal tamburaški zbor sokolske dece pod vodstvom staroste br. Ljubića.

Glasom ljudskega štetja tvorijo Slovenci v naši občini $^1/_3$ vsega prebivalstva. Na podlagi tega je bila že svoječasno dostavljena vloga na merodajno mesto, da se imenuje v občinski odbor, ki šteje 16 odnosno 17 odbornikov, vsaj 3 Slovence. V odboru pa imamo še danes kljub temu samo enega. Ponovno prosimo merodajno oblast, da naši tozadevni prošnji ugodi, ker je to ne samo naša želja, temveč tudi naša pravica, ki nam jo priznavajo tudi vsi lojalni Nemci. Pohod pa prosimo, da nam rezervira kotič, v katerem bomo zamogli iznesti, če že ne vse, pa vsaj nekoliko cvetk iz razmer, s katerimi se moramo boriti Slovenci v tem kraju, da bo tudi javnost o tem malo poučena.

Kdo so podkupljenci?

G. narodni poslanec Rasto Pustoslemšek nam je poslal sledeči dopis v objavo.

Nas, gotove člane državne uprave, ki bi naj po odloku g. ministra poljedelstva v imenu občin — pridobiteljic prevzeli gozdove, razlaščene v dravski banovini po zakonu o agrarni reformi, v začasno upravo, so neki listi in neke korporacije javno osumničili kot narodne izdajalce in podkupljence.

Nisem imel namena odgovarjati na ta podla sumničenja, v ničemer utemeljena.

Ker pa čitam v »Pohodu« št. 2. z dne 14. t. m. članek g. Franja **Bulca**, naslovljen »Dobrovoljci za agrarne interesente«, v katerem se nahaja tudi stavek **»Upravičen pa bi bil sum, da so bili gg. člani komisije (uprave) podkupljeni«**, smatram za svojo dolžnost kot član državne uprave razlaščenih gozdov, (ki pa teh še ni prevzela!) in kot človek, ki mu je čast nad vse, da podam v informacijo naše javnosti to-le izjavo:

Na seji državne uprave dne 28. nov. 1932. smo glasovali člani: poslanec inž. **Fran Paherník**, kmet. svet. v p., **Fran Goričan**, agr. prav. ref. **dr. Matko Brnčič**, posestnik, **Franjo Arko ml.**, župan, **Evgen Ivančič**, direktor, **inž. Zmago Ziernfeld** in **jaz** (**inž. Urbas** radi bolezni ni prisostvoval seji) **za vse predloge, ki so jih stavile strokovne komisije, imenovane po g. banu.**

Te komisije so imele nalogo, da pregledajo na terenu razlaščene gozdove, prouče njih rentabilnost, izreko na temelju objektivnih in strokovnih izvidov svoje mišljenje ter stavijo svoje predloge.

Član državne uprave dr. Janže **Novak** je iznesel **samo** glede veleposestev Thurn, Zabeo, Attems in Perger odvojen predlog in za ta predlog so glasovali: **on sam**, poslanec **Milan Mravlje** in razen v stvari Perger tudi župan **Valentin Babnik**, (ki pa je nato drugi dan svoje glasovanje v stvari Perger preklical).

Ugotavljajoč ta suha dejstva, se mi zdi potrebno, da iznesem še to-le: Pred glasovanjem o odvojenem predlogu dr. Janžeta Novaka je poslanec **Milan Mravlje** s posebnim poudarkom omenil, **da je bil pred dnevi pri njem nekdo, ki mu je ponujal 1,000.000 Din. ako bi prenehal z borbo za izvedbo agrarne reforme.**

Tov. Mravljeta sem še na isti seji in potem v Beogradu še **dvakrat** pozval, naj imenuje onega, ki je skušal podkupiti člana **državne uprave z 1,000.000 Din, poudarjajoč, da bom z obema rokama glasoval za predloge dr. Janžeta Novaka, ako se izkaže, da je bil dejanski izvršen tak nesramni podkupovalni poizkus.** Na ta poziv nisem dobil odgovora.

Da pa izključim vsako domnevanje in sumničenje, izjavljam javno z vsem poudarkom:

Meni se ni drznil približati se s takšno ponudbo nihče in, uverjen sem, tudi nikomur izmed onih, ki smo glasovali za predloge strokovnih komisij, ki jih je imenoval g. ban.

Pripominjam še, da nisem bil jaz niti v **eni** teh komisij.

V **Ljubljani**, dne 18. januarja 1933.

Rasto Pustoslemšek,
narodni poslanec.

Posredovalnica Narodne Odbrane za službe.

Akademik-nacionalist sprejme instrukcije za vse predmete. — Službo išče trgovski pomočnik špecerijske stroke.

Strelske družine

—st **Bohinjska Bistrica.** Naša strelska družina, ki je bila ustanovljena v mesecu septembru, dobro uspeva. Vrste članstva se vedno bolj množe. Gotovo pa se bo število članov še bolj pomnožilo, kadar bomo pričeli s streljanjem. Prijatelji strelskega sporta in nacionalisti, pristopite vsi v naše vrste, da bomo v slučaju potrebe lahko pokazali našim grabežljivim sosedom onstran meje, kako znamo braniti svojo ljubljeno domovino.

Na prvem rednem letnem občnem zboru je bila izvoljena sledeča društvena uprava: Predsednik: kapetan 1. klase Maksimovič Mile; podpredsednik: Sodja Janko; blagajnik: inž. Rejic Hinko; tajnik: Preželj Jakob; odborniki: Konič Franc, Preželj Cene, Budkovič Slavko in Zakrajšek Alojz; namestniki odbornikov: Drašler Jože, Tomažič Janko, Stušek Viktor; pregledovalca računov: Mavrič Franc, Žmitek Franc; gospodar: Avšič Maks.

Namen naše družine je, seznaniti članstvo z uporabljanjem orožja; vzgojiti dobre strelce, ki nas bodo častno zastopali na tekmah v tuzemstvu in inozemstvu in ki bi v primeru, da bi bila naša ljubljena Jugoslavija v nevarnosti, krepko prijeli za orožje v bran naše domovine in našega vladarja. Strelski sport je viteški sport, ki razvija viteške vrline — jači voljo, bistri vid in dviga prisotnost duha. In kaj pogrešamo v teh težkih časih bolj kot ljudi z viteškimi vrlinami, z zavestjo dolžnosti in odgovornosti, s smislom za red, neustrašenih, hrabrih, značajnih in poštenih. Težka gospodarska kriza je kot posledica največje bojne vihre, kar jih je kdaj bilo, zadela ves svet in je začela tudi pri nas svoje uničevalno delo. Borba za obstanek med posamezniki in med državami se je poostrila do skrajnosti. Ravno v današnji dobi nam je potreba jeklenih živcev, močne volje, zdravega razuma, bistrih oči za vse, kar se godi okoli nas. In ravno te lastnosti lahko razvijemo ali povečamo s primernim smotrenim sportom. Naprednejši narodi polagajo veliko važnost na razvoj raznih sportov, med drugimi tudi strelskega. Zavedajo se, da zavisi moč naroda in države od moči in znanja posameznikov, ki tvorijo narod in državo. Zdrav sport tudi moralno dviga človeka. Kjer pa moralna sila peša, je to znak propadanja.

Kakor so drugi narodi že davno spoznali velik vzgojni pomen sporta, tudi mi ne smemo zaostajati za njimi.

Pripravljalni odbor »Jugoslovenskega akademskega društva »Edinstvo« v Ljubljani vabi vse poštene in zavedne jugoslovensko orijentirane akademike, da se vpišejo v društvo. Uradne ure so v ponedeljek, sredo in petek od 17.—18. ure v društvenem lokalu, Ključavničarska ulica št. 2/II. nadstropje.

Občni zbor Krajevnega odbora Narodne odbrane Ljubljana-Št. Peter-Moste se bo vršil 28. januarja t. l. ob 20. uri v gostilni Zupančič, Ahacljeva cesta 15.

Narodna odbrana v Kranju priredi z vsemi domačimi kulturnimi in nacionalnimi društvi v nedeljo 22. januarja ob 10. uri v Narodnem domu veliko manifestacijsko in protestno zborovanje.

Nabirajte naročnike, pošiljajte dopise, zbirajte dokazni material za razkrinkanje vseh krivic in podlosti!

Film naše zemlje

»NENADOMESTLJIVCI«

V naših časopisih čitamo o sledeči mični aferi: Tvrdka **Jugosteyer** je s falsificiranjem carinskih dokumentov ogoljufala našo državo za skoro dva milijona dinarjev. To goljufijo je izvršila čedna družbica uradnikov-inozemcev te tvrdke, ki so najbrže uživali gostoljubnost naše države kot »nenadomestljivi« specialisti. Ko je bila zadeva odkrita, so ti inozemci odkurili v svojo domovino. Tam so bili najbrže od središnjice te tvrdke bogato odškodovani in nagrajeni za svoje zasluge in za svoje »mučeništvo«.

A sedaj čujte drugo, še lepšo stran te mične afere. Ko so sodnijske oblasti zaslišale po odkritju afere domače uradništvo, ki je bilo pri malverzacijah nedolžno, se je tvrdka maščevala nad njimi in odpustila vse iz službe. Radi velikih sleparij tujih »specialistov« (tudi bilance so bile falsificirane) naj trpi tudi domačin in naj bo ob kruh. Prevelika je že predrznost teh ljudi.

Ali smo res suženjski narod, ali se bo končno vzdramila naša javnost? Koliko časa bodo naše oblasti še trpele razne goljufive inozemce, katerih nenadomestljivost ima v večini slučajev le to ozadje, da si podjetje, ki jih pokliče v službo, obeta od njih, da bodo v mržnji in preziru vsega, kar je našega, poskušali škodovati naši državi in nam, kjer bodo le mogli.

Zopet imamo dokaz, čemu imajo mnoga podjetja kot knjigovodje inozemce — »nenadomestljive« specialiste!

KAKŠNA MILOST!

Z debelimi in velikimi črkami je prinesel nedeljski »Slovenec« vest o novem slovenskem obredniku, ki ga je sestavila posebna bogoslovna komisija v Ljubljani in so ga po dolgih dogovorih odobrile tudi druge škofije, kjer žive Slovenci. Sveta stolica je obrednik dovolila in tako bomo Slovenci l. 1933. po Kr. rojstvu — če pojde vse po sreči — imeli v svoji cerkvi vse obrede — razven mašo — v svojem jeziku. »Slovenec« je zapel vsled tega slavospev Rimu, ki je žalosten dokaz naše suženjske nature. **»Naznanjamo vsem Slovencem to novo (?) priznanje slovenskega naroda in njegovega jezika od strani Sv. Stolice, kateri ostane slovenski narod v srečnih in žalostnih dneh zvest in vdan do konca.«**

Tako piše »Slovenec«, kakor da bi slovenskega jezika in naroda ne bilo, če bi ju Sv. Stolica ne priznala. Ampak »Slovenec« je hotel reči nekaj drugega. Vdanost in zvestoba slovenskega naroda v srečnih in žalostnih dneh tej stolici se povdarja zato, da se s tem namiguje na neko drugo stolico, ki baje ne priznava slovenskega naroda in jezika. **Mi pa pravimo, da smo Slovenci imeli svoj obrednik v narodnem jeziku že za časa Cirila in Metoda, torej pred več kot 1000 leti, in ko so latinci pregnali slovanske duhovnike, so 500 let pozneje slovenski protestanti — brez dovoljenja Sv. Stolice vpeljali zopet slovenske obrede, in ko so bili oni pregnani, smo morali čakati do l. 1933., da smemo v svoji cerkvi v svojem jeziku opravljati obrede, ki jih mora razumeti vsak kristjan.** Da, še več! Mi imamo že od l. 867. pravico, da beremo tudi mašo v svojem slovanskem jeziku — pa se te pravice **slovenski duhovniki ne poslužujejo, dasi imamo na Krku glagolsko akademijo in v vseh cerkvah slovansko službo božjo.**

In glasilo teh latincev si upa o tem članku zapisati, da je papež nam izkazal to veliko milost, **»med tem ko se v pravoslavni cerkvi poslužujejo še vedno mrtve staroslovenščine!« Čujte, mrtve staroslovenščine! Latinščina pa ni mrtva? Njo slovenski kmetje gotovo bolj razumejo, kot staroslovenščino! Oj, slepci zaslepljeni!**

O MISIJONIH

smo že povedali svoje mnenje v posebnem članku. Zadnjič je bilo treba zbrati 10.000 dinarjev, da je zopet eden iz njih mogel odiiti v Indijo. Sedaj oznanjajo plakati predavanje o. Kereca, ki pojde menda na Kitajsko. Druge države vodijo in podpirajo misijone samo, če je njim v korist — pri nas pa gredo tisoči za zamorčke, indijčke, kitajčke i. t. d. Zraven pa imamo v Groblju misijonsko tiskarno, ki kaže tako vnemo za domačo državo, da je bilo iz nje že cela vrsta spisov in letakov — konfisciranih.

PASTIRSKI LIST

Prijatelj »Pohoda« nam piše: Mudil sem se preteklo nedeljo v neki vasi na Dolenjskem, ki je v vsakem oziru še zelo zaostala. Tam skoraj ni bilo naprednjakov in tudi Sokola še niso nikoli imeli. Po deseti maši so prihajali možje v gostilno in so se prav resno držali. — »Torej danes je bil pa Sokol na vrsti.« — »Dosti si upajo.« — »Pravijo, da je bil tisti ustanovitelj brezverec.« — »Tyrš,« pomagajo drugi. — »Lahko bi nam kaj drugega povedali.« — »Res, to so prazne čenče.« — »Ne čenče, žalostno je to,« se je oglasil neki kmet, Sokol gori ali doli, to ne spada v cerkev.«

FRANC JOSEF

V naših časopisih naj izgine reklama o Franc Jožefovi grenčici. Smo jo imeli že v presvetlih časih dosti. Ni potrebno, da bi jo imeli vsak dan na površju.

NEOKUSNA IZLOŽBA

Na Tyrševi cesti št. 12 je delikatesna prodajalna Vrtačič, ki že dolgo izziva naše narodno občinstvo z dvema velikima tablama »Vermouth Cora Torino«. Če jih ne misli kmalu odstraniti, bo moralo to preskrbeti občinstvo samo. Kadar pa bodo dovoljeni v Italiji jugoslovanski napisi, tedaj bomo pa tudi mi dovolili italijanske napise v Ljubljani. Dokler visita ti dve italijanski tabli, to tvrdko prav posebno priporočamo ljubljanskemu občinstvu. Zadnjič je imela na častnem mestu sredi izložbe velik hleb italijanskega sira z zemljevidom Italije. Vprašam se, koliko časa bi ostala takšna izložba cela v Trstu ali Benetkah. Vse premalo smo še zavedni in odločni. Če pa ta trgovec misli prodajati laške izdelke, svetujemo mu, naj gre kar čez mejo. Mi bomo pili samo izborni jugoslovanski pelinkovec in ne »Vermoutha« in jedli samo naš domači sir in ne »fromaggio«.

ITALIJANSKO - AVSTRIJSKA ZVEZA

Nemški časopisi so prinesli za božič sledečo vest:

»Avstrijski ministrski svet je sklenil odlikovati italijanskega **vojnega** ministra z **veliko** zlato častno kolajno za zasluge za avstrijsko republiko.«

Ker naše časopisje te vesti ni prineslo, jo beležimo mi kot edinstven slučaj v zgodovini, da se odlikuje vojni minister sosednje države z najvišjim obstoječim odlikovanjem.

NACIONALISTI-GOSPODARSTVENIKI,

V POTREBI ZAPOSLITVE

POSLUŽUJTE SE BREZPLAČNE

DELAVSKE POSREDOVALNICE

NARODNE ODBRANE V LJUBLJANI!

Odgovorni urednik Miroslav Matelič. — Izdaja za Narodno obrambno tiskovno zadrugo, r. z. z o. z., Ciril Majcen. — Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). Vsi v Ljubljani.